

КУЛЬТУРНО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ КОНФЛІКТОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ-ПРАВООХОРОНЦЯ

Останні тижні життя нашої країни як ніколи за два десятиріччя її незалежності забарвлені конфліктними подіями. Зараз в Україні спостерігається конфліктне протистояння на багатьох рівнях. Суспільне незадоволення економічним та політичним станом, правами людини призвело до соціальної ескалації, яка супроводжується переосмисленням громадянами стратегій поведінки, меж дозволеного та етично-моральних норм. Можна з впевненістю стверджувати, що останнім часом значних змін зазнала свідомість українського суспільства. Швидкий розвиток подій в державі, загострення культурних та соціально-політичних суперечностей актуалізувало сьогодні питання про необхідність формування нової культури взаємодії громадян в конфліктних ситуаціях, спеціальної конфліктологічної підготовки фахівців конфліктобезпечних професій.

Зважаючи на вищезазначене, потрібно відзначити, що в складній ситуації останнім часом опинились, в першу чергу, правоохоронні органи України. Незважаючи на відомі непоодинокі факти агресивної поведінки під час охорони громадського порядку працівників спецпідрозділів ОВС, переважна їх кількість продемонстрували стійкість до стресових чинників, високу витривалість та мужність. Сьогодні ще зарано стверджувати про конкретні вектори їх майбутнього реформування в нашій державі, але події кінця 2013 – початку 2014 років показали необхідність підготовки майбутніх працівників органів внутрішніх справ з високим рівнем розвиненості конфліктологічної культури, моральної гідності, готовності до раціональної та правової поведінки в «психологічно важких» ситуаціях, формування конфліктостійкості та психоемоційної стабільності до дій конфліктогенів в професійному середовищі.

До педагогічних умов формування конфліктологічної культури працівників органів внутрішніх справ слід віднести:

1. систематизацію освітнього компоненту конфліктологічної підготовки курсантів – майбутніх працівників ОВС в вищих навчальних закладах МВС;
2. включення до навчальних планів конфліктологічних дисциплін професійного спрямування;
3. побудова змісту конфліктологічних дисциплін з урахуванням особистісного вектору розвитку самосвідомості майбутнього фахівця (інтеріоризацію конфліктологічних знань та вмінь у звичні форми поведінки);
4. широке впровадження в навчальний процес новітніх педагогічних технологій та інтерактивних учбових форм;
5. конфліктологічна підготовка професорсько-викладацького складу

ВНЗ МВС (у системі підвищення кваліфікації викладачів);

6. психолого-конфліктологічне супроводження професійної діяльності працівників різних підрозділів МВС та включення конфліктологічної тематики до планів службової підготовки особового складу ОВС;

Змістовними компонентами конфліктологічної культури особистості виступають: індивідуально-психологічний (рівень конфліктності, агресивності, емоційна збудливість, стресо та конфліктостійкість), соціально-психологічний (комунікативна толерантність/консерватизм, частота застосування мовних конфліктогенів у спілкуванні, домінуючі стратегії та тактики конфліктної поведінки, рівень маніпулятивного ставлення, конфліктологічний досвід, «конфліктна» мотивація). Професійними чинниками, що трансформуює конфліктологічну сферу особистості виступають рівень конфліктності в професії, конфліктогени професійного середовища, ступінь напруженості праці.

Знаковими показниками професійно достатнього рівня сформованості конфліктологічної культури працівника ОВС, на наш погляд, є:

- розвинена конфліктологічна готовність у поєднанні з впевненістю щодо подолання виникаючих життєвих конфліктів та проблем;
- відмова від ескалації конфлікту, мстивості, соціальної агресивності до громадян в складних та емоційно напружених ситуаціях. Це стає можливим за рахунок дії внутрішніх бар'єрів на шляху соціально небажаних, не правових вчинків у сукупності з вольовою регуляцією діяльності;
- пріоритет правових механізмів подолання конфліктів над міжособистими;
- наявність варіативності застосування конфліктних стратегій та тактик в конфліктних ситуаціях, гнучкість у поведінці в поєднанні з правовою принциповістю;
- розвинена рефлексія та психологічна чутливість працівників ОВС, що дає можливість розуміти мотиваційну складову конфліктної поведінки співрозмовника;
- високі прогностичні здібності щодо подальшого можливого розвитку конфлікту за різними векторами, передбачення наслідків ескалації/уникання конфлікту;
- достатній рівень стійкості до деструктивної дії конфліктогенів міжособистісної взаємодії, здатність адекватно застосовувати захисні психічні механізми (витискання, раціоналізація та ін..) для утримання нервово-психічної стійкості та стабільності емоційного стану, недопущення афективних проявів.

Накопичення конструктивного конфліктологічного досвіду особистості є обов'язковою умовою формування її конфліктологічної культури на різних етапах соціалізації. Трансформація (накопичення) цього досвіду відбувається шляхом інтеріоризації успішних (конструктивних) форм реалізації конфліктної поведінки (стратегій та тактик) в стресових ситуаціях.

Під час навчання в вищому навчальному закладі курсанти – майбутні

працівники різних служб ОВС на теоретичному та практичному рівнях збагачують рівень власної конфліктологічної компетентності, що є запорукою зменшення негативних проявів впливу професії на особистість, зменшення конфліктності всередині правоохоронної системи та у взаємодії з громадянами, позитивних особистісних змін в цілому.